דּוֹחִין קָדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִין. פֶּסַח זֶה מִתְּחִלָּה הוּקְדַּשׁ לְשֵׁם קָרְבָּן הַמֻּקְדָּשׁ, הִילְכָּךְ דּוֹחִין אוֹתוֹ אֶצֶל שְׁמָנִים שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין, וְלֹא אֶצֶל עוֹלָה (ו): שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָלִין כְּלָל אָדָם. אֶלָּא לְזִכְרֵי כְהוּנָּה: לִהְיוֹת מְעַשֵּׁר. דְּהָא קָדָשִׁים קַלִּים הוּא: בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר אֵין טְעוּנִין נְסָכִים, בְּפֶרֶק שְׁפֵי מִדּוֹת (מְנָחוֹת דף ס.): בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה כְּתִיב 'יִהְיֶה קוֹדֶשׁ לַה' יְהוָה', וְדָרְשִׁינָן בְּבְכוֹרוֹת בְּפֶרֶק כָּל פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין (דף נב:) דְּהַסֵּר 'לַה' יִגָּאֵל' לַה' יִמָּכֵר הוּא: עֲבֹדָה עֲבֹדָה. בְּבְכוֹר כְּתִיב (שְׁמוֹת יג) 'וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רָחֶם', וּבְמַעֲשֵׂר כְּתִיב 'כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ לַה' יִהְיֶה' מַה הַשָּׁבֶט (וַיִּקְרָא כז): לְמִילְּקָא צַלָּה. מִשּׁוּם 'לַה' יַחֲלִיפֶנּוּ': זוֹ (ז). תְּמוּרָה מַמָּשׁ, שֶׁהָעוֹמֶדֶת כְּשֵׁרָה חוּלִּין אֵצֶל הַבֶּהֱמַת קָדָשִׁים וְהַמִּיר, הוּא דְּהָוֶיָא תְּמוּרָה: וְאֵין אַחֵר. זֶבַח (ח) רִאשׁוֹן שֶׁקְּדָמוֹ לְשֵׁם תְּמוּרָה: וּמוֹתְרוֹ בָּעֵי נְסָכִים. דְּהָא אֶמְרַת שְׁלָמִים מֵיהָוֵי: דְּמוֹתַר תּוֹדָה עַצְמָהּ. כְּגוֹן הַסְּרִיס תּוֹדָתוֹ וְחֻלְּדָה, וְהַסְּרִיס אֶמְרַת וְנִמְלְאַת הַרְאִשׁוֹנָה, אֵין הַשְּׁנִיָּה טְעוּנָה לֶחֶם, כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַתּוֹדָה (מְנָחוֹת דף עט:) 'זֶבַח הַתּוֹדָה טָעוּן לֶחֶם, וְלֹא וַלְדָהּ וְלֹא תְּמוּרָתָהּ וְלֹא חֲלָפֶיהָ טְעוּנִין לֶחֶם': וּמוֹתַר דְּאִתֵּי לַה מֵעֲלָמָא. תּוֹדָה שֶׁבָּאָה מִמּוֹתַר פֶּסַח: דִּילְמָא בְּמוֹתַר אֶשֶׁם כְּתִיב. הַמִּי 'וְחֵטְא לֹא יִגָּאֵל', מִן הַגַּלְגַּל, וְחֵטְא בָּא מִן הַגַּלְגַּל הוּא, כְּגוֹן בְּכֶסֶף וְעִזִּים, כְּגוֹן הָכָא: בְּכָל אֲתַר צֹאן. בְּכֶסֶף וְעִזִּים הוּא מִן הַגַּלְגַּל: הָכָא נַמִּי. כִּי מוֹקְמִינַן לַהּ בְּפֶסַח, 'מִן' לְהוֹצִיא הוּא, דְּלָא אִתֵּי בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים וְלָא אִתֵּי מִן הַגַּלְגַּל יָבִיא אֶלָּא שִׂירֵיהָ, אוֹ כֶּבֶשׂ אוֹ עֵז; דְּאִי בְּמוֹתַר הַפֶּסַח כְּתִיב, לְמָה לִי 'אֵם כֶּבֶשׂ' 'אֵם עֵז', פְּשִׁיטָא דְּמִכְבְּשִׂים וּמִעִזִּים הוּא בָּא, דְּהָא בְּגוּפֵיהּ כְּתִיב 'מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים' (שְׁמוֹת יב): לְבַדְתַּנְיָא כו'. לְתַלְּגַ בֵּיגֵיסָה וּלְפָרֵשׁ הִילְכוֹתֵיהֶן, לוֹמַר (י) שֶׁהַכֶּבֶשׂ טָעוּן סַלְּיָה לְמִזְבֵּחַ, וְכָעוּן אֵין אֲלֵיהוּ בִּכְלָל אֵימוּרִים: 'בֶּבֶשׂ'. קָרָן יַתִּירָא הוּא, דְּכַיְּן דְּכְתִיב [מֵעִיקָּרָן 'וְאִם מִן הַגַּלְגַּל', וּכְתִיב] בְּתָרֵיהּ 'וְאִם עֵז', מִקַּל וָחֹמֶר הַגַּלְגַּל אֵינוֹ אֶלָּא שְׁנֵי מִינִין: דְּאֵלֵּיהּ. שֶׁהָבֵא קָרֵיכָה עִם אֵימוּרִין כְּנֶגֶד הַכְּלָיוֹת וּלְמַטָּה, דְּכְתִיב 'לְעוּמַּת הַכְּלָיָה יְסִירֶנָּה', מִקְּוֹם שֶׁהַכְּלָיוֹת יוֹעִילוּת: שְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת פֶּסַח. תְּנוּגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר, כִּדְאָמְרִינַן בְּפִסְחִים (דף סט:): וְהָא מֵהָכָא נַפְקָא. דְּפֶסַח שֶׁעִבְּרָה שְׁנָתוֹ קָרֵב שְׁלָמִים, וְהָלְאָה אֵין הַגַּלְגַּל מִן הַבְּכָשִׂים וּמִן הָעִזִּים: אֶלָּא מִכָּאן לְמוֹתַר הַפֶּסַח שֶׁיְּהֵא לְדָבָר הַבָּא מִן הַצֹּאן וּמִן הַבָּקָר, וּמַאי נִיהוּ, שְׁלָמִים. אֶלָּא תִּלְתָא קְרָאֵי כְּתִיבִי, עִיבְּרָה

דּוֹחִין קָדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִים אֵצֶל קָדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִין, וְאֵין דּוֹחִין קָדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִין אֵצֶל קָדָשִׁים שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין. אַטּוּ חַטָּאת וְאָשָׁם מִי לָא מִיתְאַכְלִי. אֶלָּא דּוֹחִין קָדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִין לְכָל אָדָם אֵצֶל קָדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִין לְכָל אָדָם, וְאֵין דּוֹחִין קָדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִין לְכָל אָדָם אֵצֶל קָדָשִׁים שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין לְכָל אָדָם. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי אָבִין אָמַר, דּוֹחִין קָדָשִׁים קַלִּים אֵצֶל קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין דּוֹחִין קָדָשִׁים קַלִּים אֵצֶל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. מַתְקִיף לַהּ רַב יִצְחָק בְּרַבִּי סַבְּרִין, אִימָּא שַׁחֲטִיהּ לְשֵׁם מַעֲשֵׂר לֶיהֱוֵי מַעֲשֵׂר, לְמַאי הִילְכְתָא, דְּלָא לִיבְעֵי נְסָכִים, וּלְמִלְקָא[א] עֲלֵיהּ (בְּ'לֹא יִמָּכֵר') [ב] בְּ'לֹא יִגָּאֵל'. אָמַר קְרָא [ב] 'הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ', זֶה מַעֲשֵׂר וְאֵין אַחֵר מַעֲשֵׂר. אִימָּא שַׁחֲטִיהּ לְשֵׁם בְּכוֹר לֶיהֱוֵי בְּכוֹר, לְמַאי הִילְכְתָא, דְּלָא לִיבְעֵי נְסָכִים; [ג] אִי נַמִּי, דְּלִיתְבִיהּ לַכֹּהֲנִים. בְּכוֹר נַמִּי [ג] עֲבָרָה [ב] עֲבָרָה מִמַּעֲשֵׂר גָּמַר. וְאִימָּא שַׁחֲטִיהּ לְשֵׁם תְּמוּרָה לֶיהֱוֵי תְּמוּרָה, לְמַאי הִילְכְתָא, לְמִלְקָא עֲלֵיהּ; אִי נַמִּי, לְמִיקַם עֲלֵיהּ [ד] בְּ'לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל'[ג]. אָמַר מַר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן, אָמַר קְרָא [א] 'וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ', זוֹ תְּמוּרָה, וְאֵין אַחֵר תְּמוּרָה. וְאִימָּא שַׁחֲטִיהּ לְשֵׁם תּוֹדָה לֶיהֱוֵי כִּי תּוֹדָה, לְמַאי הִילְכְתָא, לְהַטְעִינוּ לֶחֶם. מִי אִיכָּא מִידֵי דְּפֶסַח גּוּפֵיהּ לָא בָּעֵי לֶחֶם, וּמוֹתָרוֹ בָּעֵי לֶחֶם. אִי הָכִי, הַשְׁתָּא נַמִּי מִי אִיכָּא מִידֵי דְּפֶסַח גּוּפֵיהּ לָא בָּעֵי נְסָכִים, וּמוֹתָרוֹ בָּעֵי נְסָכִים. אֲנַן הָכִי קָאָמְרִינַן, מִי אִיכָּא מִידֵי דְּמוֹתַר תּוֹדָה עַצְמָהּ לָא בָּעֵי לֶחֶם, וְאִילּוּ מוֹתַר דְּאִתֵּי לְהוּ[ד] מֵעֲלָמָא בָּעֵיָא לֶחֶם. מַתְקִיף לַהּ רַב [יֵימַר] בְּרֵיהּ דְּרַב הִילֵל, וּמִמַּאי דִּבְמוֹתַר פֶּסַח כְּתִיב, דִּילְמָא בְּמוֹתַר אֶשֶׁם כְּתִיב. אָמַר רָבָא, אָמַר קְרָא [ה] 'וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים', דָּבָר הַשָּׁוֶה בְּכֹל (ו) הַצֹּאן. מַתְקִיף לַהּ רַבִּי אָבִין בַּר חִיָּא, וְאִיתֵּימָא רַבִּי אָבִין בַּר כָּהֲנָא, בְּכָל אֲתַר אַתְּ אָמְרַת 'מִן' לְהוֹצִיא, וְכָאן 'מִן' לְרַבּוֹת. אָמַר רַבִּי מָנִי, הָכָא נַמִּי 'מִן' לְהוֹצִיא, דְּלָא אִתֵּי בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים וְלָא אִתֵּי (ז) בִּנְקֵיבָה. מַתְקִיף לַהּ רַב חָנָא בַּגְדָתָאָה, וּמִי מָצֵית אָמְרַת דְּכִי כְּתִיב הַאי בְּמוֹתַר פֶּסַח כְּתִיב, וְהָא מִדְּכְתִיב [ו] 'אִם כֶּשֶׂב' (ג) [ז] 'אִם עֵז', מִכְּלָל דְּלָאו בְּמוֹתַר פֶּסַח כְּתִיב. הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ [ח] לְכִדְתַנְיָא, (ד) 'כֶּבֶשׂ' לְרַבּוֹת אֶת הַפֶּסַח לְאַלְיָה. כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר 'אִם כֶּשֶׂב' לְרַבּוֹת [א]פֶּסַח שֶׁעִבְּרָה שְׁנָתָהּ וּשְׁלָמִים הַבָּאִים מֵחֲמַת פֶּסַח לְכָל מִצְוֹת שְׁלָמִים, שֶׁיִּטְעָנוּ סְמִיכָה וּנְסָכִים וּתְנוּפַת חָזֶה וְשׁוֹק. כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר (ה) 'אִם עֵז' הִפְסִיק הָעִנְיָן, לִימַּד [ב]עַל הָעֵז שֶׁאֵינָהּ טְעוּנָה אַלְיָה. וְהָא מֵהָכָא נַפְקָא, מִדַּאֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל נַפְקָא, [ג]דְּאָמַר אֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל, 'וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים', דָּבָר הַבָּא מִן הַצֹּאן יְהֵא לְזֶבַח שְׁלָמִים. וְאַכַּתִּי[ה] מִדְּרַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ נַפְקָא, [ד]דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, מִנַּיִן לְמוֹתַר פֶּסַח שֶׁקָּרֵב שְׁלָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר [ה] 'וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיְ אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר', וַהֲלֹא אֵין פֶּסַח בָּא אֶלָּא מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים; אֶלָּא מִכָּאן לְמוֹתַר הַפֶּסַח שֶׁיְּהֵא לְדָבָר הַבָּא מִן הַצֹּאן וּמִן הַבָּקָר, וּמַאי נִיהוּ, שְׁלָמִים. אֶלָּא תִּלְתָא קְרָאֵי כְּתִיבִי,

עִיבְּרָה שַׁמַּאי בְּתְחִלָּתוֹ (דף נז.) נִדְקַדְקָה[ו]. וְכֵן מַשְׁמַע, דְּפָרִיךְ 'מוֹתַר הַפֶּסַח לֶיהֱוֵי תּוֹדָה, לְמַאי מ[ז], לְהַטְעִינוּ לֶחֶם, מִי אִיכָּא מִידֵי' כו', וְלֵימָא לְהִיות נֶאֱכָל לְיוֹם וָלַיְלָה, דְּהַיְינוּ שַׁלְמֵי פֶּסַח. נִרְאֶה לִי בְּרוּרוּ[ח]:

כְּמוֹ תּוֹדָה, חֶלֶב ש"מ מוֹתַר פֶּסַח נַמִּי בְּלֵילוֹ כְּמוֹ נֶאֱכָלִים לְיוֹם וָלַיְלָה, דְּהַיְינוּ שַׁלְמֵי פֶּסַח. נִרְאֶה לִי בְּרוּרוּ[ח]:

חַד

מסורת הש"ס עם הוספות

ז) [נקמן נז: מעילה יג. תמורה ה:]. **ח)** בפסחים נו: ז:. מנחות פג:, **ג)** לעיל ח:, **ד)** לעיל ז: [ומנחות פג: בפסחים נ:]. **ה)** חולין יא., **ו)** נדבה פרק יז ה"ד-ו, **ז)** צו פרק יב ה"ו וה"א, **ח)** ע"ע תוס' בפסחים עא: ד"ה לימד ותוס' ר"ה ה. ד"ה שלמי ותוס' מנחות פג: ד"ה ושלמים.

הגהות הב"ח

(א) גמ' הטוה ככל צאן כל"ל ותות ה': ומתקן: **(ב)** שם ולא תאמי נקבה כל"ל ותות ב' ומתקן: **(ג)** שם מדכתיב אם כשב ואם עז: **(ד)** שם לכתמיא כשב לרגות: **(ה)** שם כשהוא תומר ואם עז: **(ו)** רש"י ד"ה זומין וכו' אלל עולה שאין נאכל הס"ל: **(ז)** ד"ה זו תמורה תמורה ממש: **(ח)** ד"ה ופין אחר זבח אחר שחטתו: **(ט)** ד"ה והא מדכתיב וכו' ואם עז וכו' כמותר פסח הוא וכו' כמותר פסח כתיב למה לי אם כשב אם: **(י)** ד"ה לכתמיא וכו' לומר שהכשב טעון וכו' אימורין הס"ל ותמ"כ מ"ה כשב יתורא[ב] וכו' השתא בכשב מיירי:

תורה אור השלם

א) לֹא יְבַקֵּר בֵּין טוֹב לָרָע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: [וַיִּקְרָא כז, לג]

ב) וְכָל מַעֲשַׂר בָּקָר וְצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֵּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיְ: [וַיִּקְרָא כז, לב]

ג) וְהַעֲבַרְתָּ כָל פֶּטֶר רָחֶם לַיְ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיְ: [שמות יג, יב]

ד) אַךְ כָּל חֶרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיְ מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֶרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיְ: [וַיִּקְרָא כז, כח]

ה) וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיְ זָכָר אוֹ נְקֵבָה תְּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: [וַיִּקְרָא ג, ו]

ו) אִם כֶּשֶׂב הוּא מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְיָ: [וַיִּקְרָא ג, ז]

ז) וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְיָ: [וַיִּקְרָא ג, יב]

ח) וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיְ אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: [דברים טז, ב]

הגהות וציונים

(א) ס"א ולמיקם (א"מ). עי' תוס': **(ב)** נסכים **א"נ** למיקם עליה **בלא** ימכר **ובלא יגאל** אי נמי (ש"מ): **(ג)** "אי נמי למיקם עליה בלא ימכר ובלא יגאל" נמחק (ש"מ): **(ד)** דאתיא **לה** (ש"מ): **(ה)** כמו וליטעמך (גלירון): **(ו)** **שהועמדה** (ש"מ): **(ז)** והמיר **בה** הוא (ש"מ): **(ח)** **ושלמים בעי סמיכה ונסכים**: (ש"מ): **(ט)** דמן **לבן שתי שנים ולנקיבות** אתא (רש"ש): **(י)** "למאי נפקא מינה" נמחק ומה"ד ולמילקא (ש"מ): **(כ)** יש להוסיף **קאמרינן** (ע"פ תוס' מנחות פג.): **(ל)** כ"ה בה"ד, עי' לז: תד"ה שמעתי. בס"מ "מדקדק כן": **(מ)** למאי **הלכתא** (ש"מ): **(נ)** בדפוס שהיה לפניו חסר "קרא":

ליקוטי רש"י

אם כשב. לפי שיש בפלמורי הכשב מה שאין בפלמורי העז שהכשב אליהו קריבה לכך נאמלו לשמי פרשיות [ויקרא ג, ז].

[המשך בהשמטות]

מסכת טהרות

פרק ד' משנה י"ג

סִפֵּק קָרְבָּנוֹת, הָאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ סֵפֵק חֲמִשָּׁה לִדּוֹת, וּסְפֵק חֲמִשָּׁה זִיבוֹת, מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד, וְאוֹכֶלֶת בְּזִבְחֵיהֶם, וְאֵין הַשְּׁאָר עָלֶיהָ חוֹבָה:

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ד מהלכות קרבן פסח הל"ז:

מג ב מיי' פ"ז מהלכות מעה"ק הל"י"ח:

שיטה מקובצת

גמרא ולמיקם עליה בלא (ימכר) [יגאל] תימה דהא [בפ' כל פסולי המוקדשים (בכורות לא.)] וליפנין לה מתמורה מה תמורה מחיים אף [גאולה] מחיים וכי [עביד] פסח לשם מעשר אחר שחיטה הוא [ואינו עובר] עליו משום לא יגאל ואומר ריב"א דמכי שחיט [ליה] אתנקר משם פסח [ועדיין] הוא חי ואית ביה בלא יגאל כדאמרי' (בכמות קכ:) שחט שנים או רוב שנים הרי הוא כחי לכל דבריו. **(תוס' טוך)**

והא מדכתיב אם כשב. פ"ה דאי במותר הפסח כו' ונקשה לפי' שני דפי' לעיל (ח: ד"ה ואם) דמיתורא דקרא קא דריש שפיר איצטריך אם כבש אם עז לגופיה (לריבה ומיעט וריבה) דכתיב גבי שלמים דאין מקרא יוצא מידי פשוטו והילכך איצטריך משום שלמים שאם נדר מן הצאן יביא מה שירצה או כבש או עז. **(יעוד)** דלעיל היה לו להקשות זאת הקושיא. לכך פי' הר"מ דהא אתקפתא להא דאמר דבר הבא מן הצאן דבר השוה בכל צאן ה"ק אא"כ במותר אשם איירי קרא ומאי מן הצאן מקצת צאן ניחא דאיצטריך אם כבש אם עז לגופיה לשלמים לומר שבאים מן הצאן שהרי מן הצאן ליכא למילף דהא [מן] הצאן לא משמע כי אם מקצת צאן דשייך באשם אלא אי אמרת קרא מיירי במותר הפסח ור"ד דבר הבא מכל צאן יהיה לזבח שלמים הא שלמים אקרי פסח ופסח ידענן שפיר מקרא אחרינא שבא מכבש ועז דכתיב (שמות יב ה) מן הכבשים ומן העזים תקחו וא"כ (או) [אם] (אם) כבש (או) [אם] עז דלמה לי אלא ש"מ דלא במותר פסח כתיב:

אלא תלתא קראי כתיבי. (פי') חד לקודם זמנו. ונראה לפרש דקרא דלעיל ואם מן הצאן מיירי בקודם זמנו ולהכי בעי עקירה כדפי' לעיל לשמו פסול מכעין הפרט או מריבה ומיעט אבל אינך קראי מיירי לאחר זמנו ולא משתמע מיניהו דבעי עקירה אלא משתמע מיניהו דלגמרי הוו שלמים בלא עקירה ולמאן דאמר דלאחר זמנו נמי בעי עקירה אע"ג דלא מוכח מקראי מ"מ ליף לה מקודם זמנו. וא"ת מאי פריך והא מהכא נפקא מהתם נפקא מן הצאן דבר הבא בכל צאן דמיירי קודם זמנו לעברה שנתו דאיירי לאחר זמנו. וי"ל דעיקר [קושיא] מההיא דמייתי דוזבחת פסח צאן ובקר אההיא דעברה שנתו דמיירי לאחר זמנו אבל מההיא דמן הצאן דמיירי קודם זמנו לא פריך דשפיר היה יודע דמיירי התם בקודם זמנו מדבעי עקירה ואגב דמצריך להו מצריך נמי קרא דמן הצאן. כך נראה למורי. **(תוס' טוך)**

תוס' ד"ה דילמא. קרב עולה לפר"ת (פסחים עג. תוד"ה אשם. ולעיל ה: ד"ה הנה"ה ניתק. יעוד) או רועה לפרש"י כדאמרי' (נזיר כה: יעוד) כל שבחטאת מתה באשם רועה ור"ל דאתא קרא לפרושי דהא דאמרי' באשם רועה היינו קודם עקירה ששחטו סתמא אבל אם עקר אותו אשם בשעת שחיטה אשמוענן קרא דהוי שלמים. **(תוס' טוך)**

ד"ה ושלמים. היינו מותר הפסח. אמנם ריב"א מפרש כפרש"י דבמותר פסח לא איירי [ד]א"כ היינו עברה שנתו:

הוקדש לעילוי נשמת מרת רבקה רחל הזה ע"ה ב"ר מאיר ז"ל נלב"ע א' תשרי תשמ"ה